

บทที่ 5

การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร เพื่อการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร

การวิจัยได้ศึกษาศักยภาพของกลุ่มในประเด็นการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 9 กลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ อาศัยการวิเคราะห์และประเมินผลโดยใช้แบบจำลอง Diamond Model ของ Michael E. Porter (1990) และแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีปัจจัยส่งเสริมและท้าทายสู่ความเป็นเลิศต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มเกษตรกร ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition) 2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition) 3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries) 4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry) 5) รัฐบาล (Government) และ 6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance) ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

5.1 การเพิ่มศักยภาพด้านการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร

5.1.1 กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง

ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง มีสมาชิกจำนวน 283 คน โดยสมาชิกในกลุ่มที่มีทักษะ และความชำนาญต่าง ๆ คือ คุณอินโด สิงห์อุปคุณแก้ว ปัญญาเรือน และคุณไกรสร กันทะพรหม ซึ่งมีทักษะความชำนาญในด้านการทำปุ๋ย การผลิตข้าว และการเลี้ยงโคนม ส่วนต้นทุนด้านแรงงาน ส่วนมากจะเป็นค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต ได้แก่ ค่าไถ/พรวนดิน ค่าจ้าง 900 บาท/ไร่ ค่าจ้างเพาะปลูก 600 บาท/ไร่ ค่าแรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิต 600 บาท/ไร่ ค่าจ้างเตรียมพื้นที่เพาะปลูก 2,000 บาท/ครั้ง (จำนวน 3 ครั้ง) และ

กลุ่มเกษตรกรมีต้นทุนในการจัดการ ได้แก่ ค่าน้ำประปา 20 บาท/ปี ค่าภาษีที่ดิน 40 บาท/ปี ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 5 กิโลกรัม/ไร่ ราคา กิโลกรัมละ 20 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

พื้นที่ของกลุ่มมีคุณภาพของที่ดิน เป็นดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร ทั้งข้าว ข้าวโพด พริก และพืชไร่ ส่วนแหล่งน้ำในพื้นที่ของกลุ่มเกษตรกรจะอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำห้วยลานหรือแม่แห และกลุ่มมีการขุดบ่อน้ำใช้ในการเพาะปลูก ขนาด กว้าง 32 เมตร ยาว 126 เมตร ลึก 4 เมตร ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรจึงมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร สามารถเพาะปลูกพืชได้เป็นอย่างดี

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในการผลิตเรื่องการปลูกข้าว แก่นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรในแต่ละประเด็น ดังนี้ (1) ด้านการผลิต จากศูนย์วิจัยข้าวอำเภอสันป่าตองให้ความรู้เรื่อง การเพาะพันธุ์เมล็ด (2) การประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรของกลุ่มจากวิทยุชุมชน (3) ด้านการเงิน/บัญชี จากสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ เรื่อง การทำบัญชีครัวเรือน

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรเคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนรวมของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว และกองทุนหมู่บ้าน

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าเกษตร มีระบบสื่อสารทั้งอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ส่วนระบบสาธารณสุขในพื้นที่ มีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน คุณภาพชีวิตประชาชนอยู่ในระดับที่ดี มีทรัพยากรเพื่อการผลิตที่สมบูรณ์

2) เงื่อนไขความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตรของกลุ่ม (ข้าว) จะขายส่งทั้งหมด ร้อยละ 100 ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) เมล็ดข้าวพันธุ์มะลิ และต้นป่าตอง 1 ของกลุ่มมีคุณภาพที่ดี โดยสินค้าเกษตรของกลุ่มต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพ

ทุกครั้งก่อนส่งขาย ในราคากิโลกรัมละ 20 บาท การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) ยังมีอย่างต่อเนื่องจากการขายส่ง

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับชุมชน โดยผู้บริโภคหลักคือ คนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการในชุมชนอยู่ในระดับคงที่ แต่ราคาสินค้าเกษตรลดลงจากปีที่แล้ว (ปี 2559)

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) เกษตรกรจะนำสินค้าเกษตรไปส่งยังแหล่งรับซื้อ (ขายส่ง)

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรยังไม่มีรายได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และรายได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในระดับชุมชน

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร คือ กลุ่มเกษตรกรมีความต้องการที่จะสร้างโรงสีในพื้นที่ของตนเอง ส่วนเป้าหมายบุคลากร คือ สมาชิกทุกคนในกลุ่มเกษตรกรมีความมุ่งมั่นในการเพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพสูงอย่างสม่ำเสมอ และการแข่งขันของสินค้าเกษตรในพื้นที่มีสูง

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์วิจัยข้าวอำเภอสันป่าตอง และสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรมักจะได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติในเรื่องของภัยแล้ง
รูปแบบทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง คือ

(1) กลุ่มเกษตรกรควรมีการพัฒนาการรับรองคุณภาพของสินค้าเกษตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้ามากขึ้น เช่น ความปลอดภัย มาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม เป็นต้น เพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างมาตรฐานอีกทั้งยังช่วยยกระดับประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น

(2) กลุ่มเกษตรกรควรเข้าร่วมการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ การทำระบบการผลิตที่มีคุณภาพ และวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ โดยมีหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ เป็นต้น

(3) การหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต เช่น โรงสีขนาดเล็ก และเครื่องบรรจุถุงแบบสูญญากาศ เป็นต้น เป็นการสร้างมาตรฐานในการผลิตให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น และยังช่วยลดต้นทุนในด้านแรงงานด้วย

(4) การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่สืบทอดการทำเกษตร (ปลูกข้าว) มากขึ้น เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้การรับรองคุณภาพ มาตรฐานสินค้าเกษตร อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสินค้าสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาด้านการตลาดที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้นด้วย

5.1.2 กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านภาค (หอมหัวใหญ่) ตำบลบ้านภาค อำเภอแม่วาง ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านภาค เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ มีทักษะและความชำนาญในด้านการผลิต การดูแล และการเก็บเกี่ยวหอมหัวใหญ่ ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยจะมีค่าแรงงาน เหมาไร่ละ 1,000 บาท ใส่ปุ๋ยไร่ละ 500 บาท ค่ารถไถ ไร่ละ 1,200 บาท ค่าแรงงานในการปลูก ไร่ละ 2,500 บาท ค่าแรงงานการดึงฟาง ไร่ละ 600 บาท ค่ามัดฟาง ไร่ละ 600 บาท ค่าตัดฝ้อง ไร่ละ 350 บาท รถยกทรง ไร่ละ 1,200 บาท คนยกทรง ไร่ละ 2,500 บาท ค่าสับดิน ไร่ละ 1,500 บาท และค่ายาคุมหญ้า ไร่ละ 350 บาท ส่วนต้นทุนในด้านการจัดการ คือ ค่าพันธุ์พืช (ซูเปอร์เร็กซ์) 4,700 บาท ค่าสแตนกรองแสง 1,200 บาท ค่าซีวีวี 1,050 บาท ค่าน้ำ ไร่ละ 50 บาท และค่าน้ำประปา (ชลประทาน) ไร่ละ 50 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินประเภท ดินทราย ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะหอมหัวใหญ่ และข้าวโพดหวาน แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกจากแม่น้ำในชุมชน ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรมีความเหมาะสมในการทำการเกษตรได้ มีทรัพยากรการผลิตที่สมบูรณ์

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต เพาะปลูกหอมหัวใหญ่ในระบบอินทรีย์ ไม่มีหน่วยงานที่เคยให้ความช่วยเหลือด้านความรู้แก่เกษตรกร

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนหนทางที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้า ในพื้นที่มีระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (หอมหัวใหญ่) จะขายส่งแก่พ่อค้าคนกลางทั้งหมด ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) ไม่มีการแบ่งเกรดของสินค้าเกษตร จะซื้อขายสินค้าตามราคาตลาด การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมีเงื่อนไขในการซื้อขาย คือ พ่อค้าคนกลางจะวางเงินค้ำมัดจำให้แก่เกษตรกรล่วงหน้า

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรมีความต้องการในระดับชุมชน โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยผู้ซื้อรู้จักสินค้าเกษตรโดยการบอกเล่าจากผู้บริโภครายก่อนหรือจากคนในชุมชน

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ซื้อเดินทางมารับเหมาดินค้าเกษตรด้วยตนเองหน้าฟาร์ม ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ สินค้าเกษตรมีคุณภาพดี ขนาดและน้ำหนักต่อลูกที่พอดี และราคามีความเหมาะสม

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

เกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสินค้าของเกษตรกรมีผู้ซื้อ (พ่อค้าคนกลาง) มารับหาทั้งหมด

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรมีความต้องการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดีขึ้น ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การทำเกษตรยั่งยืน ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) คู่แข่งทางการตลาดของสินค้าเกษตรเริ่มมีจำนวนมากขึ้น

5) รัฐบาล (Government)

เกษตรกรไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

เกษตรกรมักจะได้รับผลกระทบ เรื่อง ความสามารถในการควบคุมการผลิต การเกิดโรคติดต่อจากพืช ทำให้ผลผลิตมีลักษณะที่ไม่สวยงาม รสชาติไม่ดี และน้ำหนักต่อลูกไม่ได้มาตรฐาน

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านกาด (หอมหัวใหญ่) ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง คือ

(1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ควรมีการคำนึงถึงการพัฒนาและการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเข้าสู่ตลาดสินค้าเกษตรที่ใหญ่ขึ้น กลุ่มเกษตรกรควรมีการวางแผนในการพัฒนาการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้รับความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า เช่น ความปลอดภัยมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม เป็นต้น ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในตัวสินค้าและมีความต้องการซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยสร้างมาตรฐานยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น

(2) กลุ่มเกษตรกรควรมีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ โดยมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าให้มีมาตรฐานและยั่งยืน

(3) การสร้างกลุ่มเกษตรกรหรือเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือกันในด้านการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบกระบวนการในการผลิตและผลผลิตที่ได้ สร้างเป็นมาตรฐานของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะสามารถพัฒนาให้ได้การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (สากล) ได้ในอนาคต

5.1.3 เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสนิทรีย์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

เกษตรกรทำเป็นธุรกิจครอบครัว ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการเพาะปลูก การดูแล และการเก็บเกี่ยวเสาวรสนิทรีย์ (พันธุ์ไทนุง เบอร์ 2 และพันธุ์พื้นเมือง) ในระบบอินทรีย์ จากประสบการณ์ทำงานกับโครงการหลวง ส่วนต้นทุนในการทำงาน จะไม่มีต้นทุนด้านแรงงาน เนื่องจากเกษตรกรเพาะปลูกและดูแลด้วยตนเอง แต่จะมีต้นทุนในการจัดการ ดังนี้ (1) ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 2,000 บาท/ครั้ง (2) ค่าอุปกรณ์ (เสารูป จำนวน 65 ต้น ต้นละ 100 บาท รวมทั้งหมด 6,500 บาท และตาข่าย จำนวน 12 ผืน ผืนละ 90 บาท รวมทั้งหมด 1,080 บาท) (3) ค่าน้ำมันรถยนต์ ประมาณ เดือนละ 200-300 บาท และ (4) ค่าพันธุ์พืช จำนวน 41 ต้น ต้นละ 25 บาท รวมทั้งหมด 1,025 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินประเภท ดินเหนียวปนทราย ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกเสาวรสนิทรีย์ และมีแหล่งน้ำใกล้พื้นที่เพาะปลูก (บ่อน้ำ คลอง และชลประทานห้วยช้างศรี) ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของพื้นที่เพาะปลูกมีความเหมาะสมในการทำเกษตร โดยเฉพาะเสาวรสนิทรีย์ และมีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกพืช

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญด้านการเพาะปลูกเสาวรสในระบบอินทรีย์ จึงมีความต้องการในการให้ความรู้แก่ชาวบ้านในพื้นที่ เพราะต้องการให้เกษตรกรมีสุขภาพที่ดี และผู้บริโภคได้รับประทานผลไม้ที่มีคุณภาพ เกษตรกรจึงถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการผลิต การดูแล และการเก็บเกี่ยวเสาวรส แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาศึกษาดูงาน และแจกยอดพันธุ์ พื้นที่เมืองแก่ผู้ที่สนใจ

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานใด ๆ

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนเพื่อขนส่งสินค้าที่สะดวก ระบบสื่อสารครอบคลุมทั้งระบบ อินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี และมีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (เสาวรส) จะขายเป็นผลสด โดยจะขายส่งทั้งหมด ส่วนผลิตภัณฑ์น้ำเสาวรสจะขายปลีกตามท้องตลาดในชุมชน ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) สินค้าเกษตรต้องมีคุณภาพและมาตรฐาน ผ่านการตรวจสอบจากเกษตรกรทุกครั้ง ซึ่งจะขาย 2 เบอร์ คือ ลูกใหญ่ กิโลกรัมละ 27 บาท และลูกเล็ก กิโลกรัมละ 5 บาท และส่วนที่ตกเกรดจะนำไปแปรรูปเป็นน้ำเสาวรส การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) การซื้อขายจะดำเนินการ 3 รูปแบบ คือ (1) จ่ายเป็นเงินสด ซึ่งจะจ่ายทันทีที่รับสินค้า (2) จ่ายเงินสดหลังจากได้รับของแล้ว 1 อาทิตย์ และ (3) โครงการหลวงจ่ายเงินทุกสิ้นเดือน นอกจากนี้ผู้บริโภคยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของเกษตรกรมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก ได้แก่ กลุ่มพ่อค้าคนกลางรายใหญ่และผู้ซื้อรายย่อย ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้นกว่าปี 2559 เพราะเกษตรกรเพาะปลูกเสาวรสพันธุ์ไทนงเพิ่มมากขึ้น ส่วนความอึดตัวของสินค้า ในปัจจุบัน (ปี 2560) ผู้บริโภคหรือพ่อค้าคนกลางมีความต้องการ

ในตลาดที่สูงมาก และมีพ่อค้าคนกลางรายใหม่มาสอบถามยังกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เสาวรสอินทรีย์ของเกษตรกรจึงมีความต้องการของตลาดสูงในทุกรอบของการผลิต

2.3) ความเป็นสากลของความ ต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ซื้อและพ่อค้าคนกลางจะเดินทางไปซื้อสินค้าด้วยตนเองที่หน้าสวนของเกษตรกร ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ ผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ผลใหญ่ มีความปลอดภัย (อินทรีย์) และรสชาติดี

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และไม่ได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสินค้าของเกษตรกรไม่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรต้องการพัฒนาคุณภาพสินค้าและการตลาดให้มั่นคงและยั่งยืน อีกทั้งเกษตรกรมีจุดมุ่งหวังในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น ทั้งด้านสุขภาพและรายได้ของเกษตรกร จึงอยากสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่ให้หันมาปลูกเสาวรสมากขึ้น เพราะเสาวรสใช้สารเคมีในการปลูกน้อยและมีความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้น ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) กลุ่มเกษตรกรไม่ได้รับผลกระทบในประเด็นนี้ เพราะในพื้นที่ยังไม่มีเกษตรกรที่ปลูกเสาวรอินทรีย์รายอื่น

5) รัฐบาล (Government)

เกษตรกรไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล

6) เหตุสุตวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

เกษตรกรไม่เคยประสบเหตุสุตวิสัยหรือโอกาสใด ๆ

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรอินทรีย์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ คือ

(1) เกษตรกรควรมีการวางแผนการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร (เสาวรอินทรีย์) เพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตร สร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า ทั้งด้านความปลอดภัย มาตรฐานคุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม ทำให้ยกระดับมาตรฐานในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในระดับอาเซียนมากยิ่งขึ้น

(2) เกษตรกรควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ทั้งด้านการผลิต การจัดการฟาร์ม และการเก็บเกี่ยวที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ ซึ่งมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

(3) การรวมกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายผู้ปลูกเสาวรส เพื่อช่วยเหลือกันในการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า เพื่อสร้างเป็นมาตรฐานของกลุ่มเกษตรกร และพัฒนาให้ได้ การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นที่ยอมรับในตลาดสากลได้ในอนาคต

5.1.4 กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้ ตำบลชมพู อำเภอสารภี ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

ผู้นำกลุ่มคือ นายอริคม วรรณเวก ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการผลิตลำไยจัมโบ้ และเป็นผู้ให้ข้อมูลต่างๆ แก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในชุมชน ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มเริ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทางกลุ่มเกษตรกรไม่มีต้นทุนด้านแรงงาน เนื่องจากเพาะปลูกและดูแลกันเองในแต่ละครัวเรือน ส่วนต้นทุนในการจัดการ ได้แก่ ค่าสูบน้ำ สัปดาห์ละ 200 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินประเภท ดินเหนียว ซึ่งเหมาะสมกับการปลูกลำไย และพื้นที่กลุ่มเกษตรกรใกล้กับแหล่งน้ำ (แม่น้ำแม่กวาง และแม่น้ำปิง) ดังนั้น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของพื้นที่เพาะปลูกมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร และมีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตร

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกที่เชี่ยวชาญด้านการผลิต ในเรื่อง การลดต้นทุนการผลิต และการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร (ลำไย) อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการผลิตแก่ชุมชนเกษตรกรอื่นนอกพื้นที่ ส่วนหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านความรู้แก่กลุ่มในเรื่อง การผลิต โดยเฉพาะการผลิตสินค้าเกษตรในระบบอินทรีย์ จาก สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกรมการพัฒนาชุมชน ส่วนด้านการเงิน/บัญชี ในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

กลุ่มเกษตรกรเคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาล ประมาณ ร้อยละ 20 และทุนของตนเอง ร้อยละ 80

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนเพื่อขนส่งสินค้าที่สะดวก ระบบสื่อสารมีทั้งระบบ อินเทอร์เน็ต และสัญญาณ โทรศัพท์ที่สามารถใช้ได้ในพื้นที่กลุ่มเกษตรกร ซึ่งทางกลุ่มมีการติดต่อกันผ่านทาง line และ facebook ด้วย ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี และมีทรัพยากรในการผลิตที่สมบูรณ์

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อ ในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (ลำไยจัมโบ้) ของกลุ่มเกษตรกร จะมีทั้งการขายส่งและขายปลีก ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) สินค้าเกษตรจะมีการคาดการณ์และคุณภาพโดยผู้ซื้อ การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) การซื้อขายจะใช้วิธีการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (แบบ pre-order) จ่ายเงินก่อนส่งสินค้าไปให้ผู้บริโภค

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มพ่อค้าคนกลางรายใหญ่ โดยอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนความรู้และความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าของกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่จะทราบจากสื่อออนไลน์

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) เกษตรกรจะจัดส่งสินค้าเกษตร (ลำไยจัมโบ้) ให้ลูกค้าด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) สินค้าเกษตรของกลุ่มจะเน้นการผลิตที่มีคุณภาพ มาตรฐานของสินค้า (ปลอดภัย) และรสชาติของลำไยที่อร่อย

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสินค้าของเกษตรกรมีลูกค้าประจำ

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร กลุ่มเกษตรกรต้องการแก้ไขปัญหา เรื่อง ราคาลำไยที่ตกต่ำ ต้องการรวมกลุ่มเพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า และสร้างกลุ่มให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) สินค้าเกษตร (ลำไย) มีการแข่งขันในตลาดสูง

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรมการพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

6) เหตุสุฉวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรได้รับผลกระทบเรื่องราคาผลผลิตที่ตกต่ำ และการแข่งขันของสินค้าที่สูง เช่น การเข้ามาของลำไยพันธุ์อื่นจากจันทบุรีที่มีคุณภาพมากกว่า ทำให้ราคาตลาดของลำไยในพื้นที่ตกต่ำลง

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้ ตำบลชมพู อำเภอสарภี คือ

(1) การพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรให้เป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไป โดยเป็นมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากองค์กร ซึ่งมาตรฐานนั้นต้องเป็นที่น่าเชื่อถือกันอาจอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ระบุข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้ ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรควรมีการวางแผนในการพัฒนาการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้รับความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า เช่น ความปลอดภัย มาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม เพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างมาตรฐานทั้งระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น

(2) กลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเกษตร และนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ จากหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ เป็นต้น

(3) การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ปลูกกล้วยไม้) เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้รับรองคุณภาพ มาตรฐานสินค้าเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มและตลาดที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การแข่งขันในระดับอาเซียนได้

5.1.5 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลห้วยทราย อำเภอแมริม
ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

เกษตรกรทำเป็นธุรกิจครอบครัว มีสมาชิกทั้งหมด 5 คน ซึ่งมีคุณกัญปวีร์ เกิดเจริญ เป็นผู้นำ และมีความเชี่ยวชาญในด้านคุณสมบัติของดิน คุณภาพด้านการผลิตสินค้าเกษตร และด้านการตลาด รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในด้านต้นทุนแรงงาน มีค่าแรงที่ได้รับต่อวันของเกษตรกร (ลูกจ้าง) ค่าใช้จ่ายประมาณ 40,000 บาท/เดือน ต่อจำนวน 9 ไร่ ส่วนต้นทุนในการจัดการ ได้แก่ (1) ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 2,000 บาท (2) ค่าเครื่องจักร ประมาณเดือนละ 15,000 บาท ประกอบด้วย ค่าเตรียมพื้นที่ วันละ 600 บาท รอบการผลิตละ 2 วัน คิดเป็น 1,200 บาท ค่าเก็บเกี่ยวข้าว ไร่ละ 500 บาท และค่าสีข้าว ไร่ละ 500 บาท (3) ค่าปุ๋ยอินทรีย์ ใช้ทั้งหมด 9 ไร่ คิดเป็น 30,000 บาท (4) ค่าพันธุ์ข้าว จำนวน 87 กิโลกรัม คิดเป็น 7,830 บาท และ(5) ภาษีที่ดินและภาษีโรงเรือน ไม่เกิน 300 บาท/ปี (จำนวน 8 ไร่ 3 งาน)

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินประเภท ดินเหนียว ซึ่งเหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชสวนและข้าว และพื้นที่กลุ่มเกษตรกรใกล้กับแหล่งน้ำ (ลำน้ำห้วยทราย) ดังนั้น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของพื้นที่เพาะปลูกมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร และมีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตร

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร ทั้งพื้นที่เพาะปลูกพืชแบบผสมผสานในระบบอินทรีย์ทั้งหมด ซึ่งเกษตรกรหาความรู้เรื่องการเพาะปลูก การสร้างตลาดสินค้า ด้านบรรจุภัณฑ์สินค้า และการจัดการฟาร์ม ด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาล

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนขนส่งสินค้าที่สะดวก ระบบสื่อสารมีทั้งระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณ โทรศัพท์ ที่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ซึ่งทางเกษตรกรมีการติดต่อกันผ่านทาง line และ facebook ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี ทรัพยากรดินและน้ำมีความสมบูรณ์

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (ข้าวไรซ์เบอร์รี่) ของเกษตรกรจะขายปลีกทั้งหมด โดยผลผลิตที่ได้ในแต่ละรอบการผลิต เกษตรกรจะแบ่งเป็น 5:1 คือ เกษตรกรเก็บไว้รับประทานเอง 1 ส่วน และขายแก่ผู้บริโภค 5 ส่วน ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) สินค้าเกษตรจะมีการคัดเกรดและคุณภาพที่สมบูรณ์ที่สุด และมีการแพ็คสินค้าแบบสุญญากาศ ถุงละ 1 กิโลกรัม ราคา 60 บาท การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) การซื้อขายจะใช้วิธีการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (แบบ pre-order) จ่ายเงินก่อนส่งสินค้าไปให้ผู้บริโภค

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรมีความต้องการในระดับชุมชน โดยผู้ซื้อหลัก คือ คนในชุมชน และลูกค้าประจำ โดยอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับคงที่ ส่วนความรู้และความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าของเกษตรกรส่วนใหญ่จะทราบจากสื่อออนไลน์และจากคำบอกกล่าวของคนที่เคยซื้อมาก่อน

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) เกษตรกรจะจัดส่งสินค้าเกษตร (ข้าวไรซ์เบอร์รี่) ให้แก่ลูกค้าด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) สินค้าเกษตรของเกษตรกรจะเน้นที่คุณภาพของสินค้าเป็นหลัก ดังนั้น ตั้งแต่การเพาะปลูก ดูแล และการเก็บเกี่ยว เกษตรกร

จะดูแลทั้งหมดด้วยตนเอง รวมไปถึงการบรรจุข้าวไรซ์เบอร์รี่ในถุงสูญญากาศจะมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของสินค้าทุกครั้งก่อนส่งให้ผู้ซื้อ

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

เกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสินค้าของเกษตรกรยังเป็นธุรกิจขนาดเล็ก เน้นคุณภาพของสินค้าเป็นสำคัญ

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรมีความมุ่งหวังพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรของตนให้มีคุณภาพสูงสุด สามารถนำไปขายได้ในราคาที่สูง และต้องการให้การทำการเกษตรนี้มีความยั่งยืน ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) เกษตรกรไม่ได้รับผลกระทบในด้านนี้

5) รัฐบาล (Government)

เกษตรกรไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล

6) เหตุสุควิสัย หรือ โอกาส (Chance)

เกษตรกรได้รับผลกระทบ เรื่อง ภัยแล้ง เป็นบางฤดูกาล ทำให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพเท่าที่ต้องการ คุณภาพไม่ได้ตามมาตรฐาน ทำให้ขายสินค้าเกษตรในราคาต่ำลง

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม คือ

(1) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ควรมีการวางแผนในการสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตรของตน ให้เป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไปและได้รับความเห็นชอบจากองค์การที่น่าเชื่อถือ ซึ่งมาตรฐานนั้นจะต้องน่าเชื่อถือแก่ผู้บริโภค เกษตรกรจึงควรที่จะพัฒนาตั้งแต่การผลิตสินค้า ไปจนถึงการทำบรรจุภัณฑ์ออกจำหน่าย เพื่อให้ได้การรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรซึ่งจะช่วยเพิ่มยอดขายและสร้างมาตรฐานยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น

(2) การหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต เช่น โรงสีขนาดเล็กที่มีคุณภาพ เครื่องบรรจุถุงแบบสูญญากาศ และเครื่องจักรกลที่ช่วยในการผลิต เป็นต้น เพื่อสร้างมาตรฐานในการผลิตที่ยั่งยืน

(3) การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายภายในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งด้านการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบกระบวนการในการผลิตข้าวที่มีคุณภาพ ปลอดภัยสูง เพื่อที่จะได้สร้างเป็นมาตรฐานของกลุ่มและพัฒนาสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรระดับสากล และเป็นที่ต้องการในตลาดอาเซียนมากขึ้น

5.1.6 กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกหลักทั้งหมด 4 คน ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความเชี่ยวชาญในทุกด้านของการปลูกลำไยพันธุ์อ้อออกจากประสบการณ์ ด้านต้นทุนแรงงาน ได้แก่ (1) ค่าแรงงาน เพศชาย วันละ 300 บาท เพศหญิง วันละ 250 บาท (2) ค่าจ้างแรงงานตัดหญ้า วันละ 500-600 บาท และ (3) ค่าจ้างแรงงานตัดแต่งกิ่ง ต้นละ 70 บาท ถ้ารวมเก็บกวาดกิ่งไม้ คิดเป็นต้นละ 100 บาท ส่วนต้นทุนในด้านการจัดการ ได้แก่ (1) ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท (2) ค่าพันธุ์พืช 900 บาท (3) ค่าปุ๋ยเคมี 1,000 บาท (4) ยาน้ำมัน 350 บาท และ (5) สอร์โมน 350 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินร่วนปนทราย และเกษตรกรได้นำดินมาถมบนที่นา จึงเหมาะแก่การเพาะปลูกลำไย พื้นที่กลุ่มเกษตรกรมีการใช้น้ำบาดาล จำนวน 2 บ่อ ในการทำการเกษตร ดังนั้น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของพื้นที่เพาะปลูกมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร และมีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตร

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

สมาชิกในกลุ่มมีความเชี่ยวชาญด้านการผลิต สามารถเพาะปลูกลำไยให้ได้ผลผลิตที่ดี มีคุณภาพ และมีรสชาติที่อร่อย อีกทั้งเกษตรกรยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการผลิต แก่ศูนย์ควบคุมโรคจังหวัดเชียงใหม่ และมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านความรู้เรื่อง การพัฒนาด้านการผลิตลำไยให้มีคุณภาพและยั่งยืน จากที่ว่าการอำเภอสันป่าตอง

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาล

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนขนส่งสินค้าที่ดีและสะดวกแก่การเดินทาง ระบบสื่อสาร มีสัญญาณโทรศัพท์ ที่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึง ดังนั้น คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี มีลักษณะของดินที่ใช้เพาะปลูกที่ดี สภาพอากาศดี และมีทรัพยากรในการผลิตที่อุดมสมบูรณ์

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (ลำไย) ของกลุ่มเกษตรกรจะขายเหมาสวนทั้งหมดแก่พ่อค้าคนกลางที่สนใจรับซื้อ ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) สินค้าเกษตร (ลำไย) ของกลุ่มเกษตรกรจะซื้อขายตามราคาตลาดในขณะนั้น โดยเกษตรกรสามารถตกลงราคากันเองกับพ่อค้าคนกลางได้โดยตรง ส่วนการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) การซื้อขายพ่อค้าคนกลางจะเข้ามาตรวจสอบผลผลิตในแต่ละรอบการผลิตด้วยตนเอง หากพึงพอใจก็จะตกลงซื้อขายกับเกษตรกรทันที โดยจะจ่ายเป็นเงินสดให้แก่เกษตรกร

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มพ่อค้าคนกลาง โดยอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้น แต่ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำลง ส่วนความรู้และความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าของเกษตรกร พ่อค้าคนกลางจะทราบถึงสินค้าของเกษตรกรจากการสำรวจด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกลำไยในทุกครัวเรือนจะมีกลุ่มผู้ซื้อที่ทราบกันดีอยู่แล้ว

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) หากนอกฤดูกาล ผู้ซื้อจะเดินทางเข้ามาซื้อและเลือกสินค้าเกษตร (ลำไย) ด้วยตนเอง แต่หากในฤดูกาล เกษตรกรจะขนส่งสินค้าเกษตร (ลำไย) ส่งให้แก่ลูกค้าเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) ลูกค้าส่วนมากจะเป็นลูกค้าประจำ มีการซื้อขายกันทุกรอบการผลิต และสินค้าเกษตรของกลุ่มยังมีคุณภาพที่ดีอย่างต่อเนื่อง

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสินค้าของเกษตรกรมีตลาดที่มีผู้ซื้อ (พ่อค้าคนกลาง) ประจำ

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร คือ กลุ่มเกษตรกรต้องการพัฒนามาตรฐาน คุณภาพของสินค้า ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ส่วนเป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรมีเป้าหมายในการเพิ่มปริมาณผลผลิตให้มีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่ต้นทุนทางการเกษตรลดลง (การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต) ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) สินค้าเกษตร (ลำไย) มีการแข่งขันสูง ทั้งในและต่างประเทศ

5) รัฐบาล (Government)

องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าว เป็นตัวกลางในการหาหน่วยงานเข้ามาพัฒนา กลุ่มเกษตรกร และมีโครงการสนับสนุนกลุ่มเกษตรกร ทั้งด้านการผลิตและการตลาดของสินค้าเกษตร

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติในเรื่องของภัยแล้ง พายุลมฝน ส่งผลทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหายและได้ปริมาณผลผลิตที่ลดลง

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง คือ

(1) กลุ่มเกษตรกรควรจะมีการพัฒนาการผลิตสินค้า (ลำไย) ให้ได้การรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า เช่น ความปลอดภัย มาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม เพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างมาตรฐานที่ยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น

(2) กลุ่มเกษตรกรควรมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ในด้านการพัฒนาสินค้าทั้งด้านการผลิต การตลาด การจัดการฟาร์ม และการเก็บเกี่ยว จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ หรือจากการอ่านงานวิชาการ การค้นหาข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อนำความรู้มาพัฒนาสินค้าให้มีมาตรฐานและสร้างความยั่งยืนให้แก่กลุ่ม

(3) การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่สืบทอดการเพาะปลูกลำไย เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่จะมีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้รับการรับรองคุณภาพ มาตรฐานสินค้าเกษตร สร้างการมูลค่าเพิ่ม และการสร้างตลาดสินค้าที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

(4) การสร้างกลุ่มเกษตรกรหรือเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือกัน ในด้านการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบกระบวนการในการผลิตและผลผลิตที่ได้สร้างเป็นมาตรฐานของกลุ่มเกษตรกร เพื่อที่จะพัฒนาให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ในอนาคต

5.1.7 กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มมีสมาชิก จำนวน 14 คน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะมีทักษะและความชำนาญในด้านการเพาะปลูก ดูแล และเก็บเกี่ยวข้าว จากประสบการณ์และการเข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานภายนอก ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยจะมีค่าจ้างในการปลูกเหมาไร่ละ 1,200-1,300 บาท ประกอบไปด้วย ค่าเตรียมดินไร่ละ 1,000 บาท ค่าตัดหญ้า วันละ 250 บาท ค่ากำจัดวัชพืช คนละ 300 บาท/วัน ค่าเก็บเกี่ยว ไร่ละ 700 บาท ค่าขนส่งเหี่ยวละ 100-150 บาท และกลุ่มเกษตรกรยังมีต้นทุนในด้านการจัดการ ได้แก่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ ไร่ละ 650 บาท ค่าน้ำหมัก 100-200 บาท ค่าน้ำไม่เกิน 100 บาท และค่าภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ปีละ 15 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่ของกลุ่มจะเป็นดินประเภท ดินร่วน โดยมีความสมบูรณ์เพราะมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มาแล้วกว่า 3 ปี สามารถใช้ในการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการปลูกข้าว และพื้นที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรจะอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำเหมืองธรรมชาติ และจะใช้แหล่งน้ำจากชลประทานเสริมเป็นบางครั้ง ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรมีความเหมาะสมในการทำการเกษตรเป็นอย่างมาก

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีผู้นำที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต คือ คุณสมพล ไหมจันทร์ และยังเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจได้ ในเรื่องระบบการปลูกข้าวด้วยวิธีธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร ในเรื่องของการผลิต จาก สำนักงานเกษตรอำเภอสันป่าตอง ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

กลุ่มเกษตรกรเคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน ในด้านการผลิต การทำปุ๋ยหมัก จำนวน 30,000 บาท และการปลูกพืชทดแทนในโครงการพระราชดำริ จำนวน 400,000 บาท

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าเกษตร มีระบบสื่อสารทั้งอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ แต่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง แต่ไฟฟ้ายังมีบางจุดยังไม่ครอบคลุมมากนัก คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตรของกลุ่ม (ข้าว) จะขายส่ง ร้อยละ 95 โดยจะขายให้กับบริษัทเอกชน และจะเก็บไว้บริโภคเอง ร้อยละ 5 ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) ผู้ซื้อ (บริษัทรับซื้อรายใหญ่) จะเห็นถึงขั้นตอนในการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและมีมาตรฐาน และมีคุณภาพที่คงที่ โดยทางกลุ่มเกษตรกรจะขายข้าวเปลือกในกิโลกรัมละ 20 บาท และประกันราคาความเสียหาย กิโลกรัมละ 20 บาท และข้าวสีจะขายในกิโลกรัมละ 40 บาท การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมีเงื่อนไขในการซื้อขาย คือ ซื้อขายสินค้าภายใน 10-15 วัน โดยจ่ายเป็นเงินสดให้แก่เกษตรกร

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มลูกค้ารายใหญ่ (บริษัท เดอะสุขชะเฮาส์ จำกัด) ซึ่งมีอัตราการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ราคาสินค้าเกษตรกลับลดลงจากปีที่ผ่านมา (ปี 2559)

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ผลิตจะจัดส่งสินค้าเกษตรให้แก่ผู้ซื้อด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในมาตรฐานและคุณภาพที่คงที่ของตัวสินค้าของกลุ่มเกษตรกร

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง แต่กลุ่มเกษตรกรมีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต คือ กลุ่มเกษตรกรสามารถควบคุมปริมาณการผลิตได้ และสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรสามารถดูแล ตรวจสอบกันได้อย่างทั่วถึง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร คือ กลุ่มเกษตรกรต้องการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าเกษตร ส่วนเป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรมีเป้าหมายต้องการพัฒนาสินค้าเกษตรจนสามารถส่งขายออกไปยังต่างประเทศได้ ต้องการขยายจำนวนสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาข้าวกล้อง และการพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ให้เป็นเชิงธุรกิจ

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือด้านความรู้ จากสำนักงานเกษตรอำเภอ สันป่าตอง ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน

6) เหตุสุตวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีเหตุสุตวิสัย หรือ โอกาสใด ๆ

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง คือ

(1) การหาแนวทางในการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร ให้เป็นที่น่าเชื่อถือแก่ผู้บริโภค ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ระบุข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้ มีการตรวจสอบและพัฒนาด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตร (ข้าวอินทรีย์) ของกลุ่มให้สูงขึ้น ทำให้สินค้าเกษตรแข่งขันในตลาดที่รุนแรงได้

(2) กลุ่มเกษตรกรควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ โดยมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมการพัฒนามาตรฐาน สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ เป็นต้น

5.1.8 เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

เกษตรกรทำเป็นธุรกิจครอบครัว มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 3 คน โดยเกษตรกรจะมีความเชี่ยวชาญ ในด้าน โรคพืช การใช้สารอินทรีย์ และชนิดพันธุ์หอมหัวใหญ่ และการควบคุมปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยจะมีค่าจ้างในค่าเตรียมแปลงเพาะกล้าพันธุ์ 1,000 บาท ค่าเตรียมแปลงปลูก ไร่ละ 1,200 บาท ค่าปลูก ไร่ละ 2,200 บาท ตัดหญ้า วันละ 250 บาท ค่าเก็บเกี่ยว กิโลกรัมละ 50 สตางค์ และกลุ่มเกษตรกรมีต้นทุนในด้านการจัดการ คือ ค่าเมล็ดพันธุ์ ไร่ละ 7,000 บาท ค่าปุ๋ย ไร่ละ 3,375 บาท ค่ายาฆ่าแมลง 1,000 บาท ค่ายาบำรุงรักษาโรคพืช 4,000 บาท ค่าเช่าที่ดิน ไร่ละ 2,500 บาท และค่าฟ้าคลุมพลาสติก ไร่ละ 5,000 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินประเภท ดินร่วนปนทราย และดินเหนียว ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เช่น ข้าว หอมหัวใหญ่ ผักทุกชนิด ข้าวโพด และลำไย เป็นต้น ส่วนแหล่งน้ำในพื้นที่ของกลุ่มเกษตรกรจะอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำสาธารณะ และแหล่งน้ำดำคลองตามธรรมชาติ ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร และมีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกพืช

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการผลิต การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การเพาะกล้า การใช้ปุ๋ย (ทั้งเคมีและชีวภาพ) และการสังเกตอาการของพืช นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เคยให้ความช่วยเหลือด้านความรู้ให้แก่เกษตรกรในเรื่องการผลิต เรื่องการใช้ปุ๋ย และโรคพืชต่าง ๆ จาก เจ้าหน้าที่เกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนขนส่งสินค้า แต่ในบางแห่งยังพบปัญหาด้านการขนส่ง (ถนนลูกรัง) ทำให้ไม่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตร ในพื้นที่มีระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ส่วนระบบสาธารณสุขน้ำประปาจะมาจากคลองธรรมชาติและคลองสาธารณะ และไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (หอมหัวใหญ่) จะขายส่ง ร้อยละ 100 ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อมาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) แบ่งเป็น การเหมาซื้อ คัดเกรดตามความสวยงามของผลผลิต เช่น ต้นอวบ ทรงลำต้น และหัวสวย ตามเกรด 0,1,2,3 ซึ่งจะตกลงราคากันเองระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกร ส่วนการซื้อขายเป็นกิโลกรัมราคาจะแตกต่างกันไปตามเกรดของสินค้า ซึ่งจะอ้างอิงราคาตลาด ณ เวลานั้น ส่วนการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมีเงื่อนไขในการซื้อขาย คือ ผู้ซื้อและเกษตรกรจะทำการซื้อขายภายใน 7-15 วัน และจะวางมัดจำ ร้อยละ 5 โดยไม่มีสัญญาในการซื้อขาย

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้น โดยกลไกของราคาขึ้นอยู่กับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และผู้ซื้อรู้จักสินค้าเกษตรโดยการบอกเล่าจากลูกค้ารายอื่น ๆ และบริเวณพื้นที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกหอมหัวใหญ่ ซึ่งพ่อค้าคนกลางจะรู้จักกันอยู่แล้ว

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) พ่อค้าคนกลางจะเดินทางไปซื้อสินค้าเกษตรด้วยตนเอง หน้าฟาร์มของเกษตรกร ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ สินค้าเกษตรต้องมีคุณภาพดี และราคาถูก โดยปัจจัยความต้องการที่เกือหนุน คือ สหกรณ์หอมหัวใหญ่ จะจัดหาเมล็ดพันธุ์และควบคุมเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

เกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเกษตรกรมีตลาดขายสินค้าเกษตรของตนเอง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรมีเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาคุณภาพหอมหัวใหญ่ให้ดียิ่งขึ้นไป และสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) มีการแข่งขันกันในประเทศ เช่น อำเภอเม่วง อำเภอฝาง และจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นต้น

5) รัฐบาล (Government)

รัฐบาลจะจำกัดช่วงและการนำเข้าหอมหัวใหญ่จากต่างประเทศ และทางกลุ่มยังได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนด้านความรู้จากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรยังไม่สามารถควบคุมในเรื่องของโรคพืชได้

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง คือ

(1) กลุ่มเกษตรกรควรมีการวางแผนในการสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตรของตน ให้เป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไปและได้รับความเห็นชอบจากองค์การที่น่าเชื่อถือ ซึ่งมาตรฐานนั้นจะต้องน่าเชื่อถือแก่ผู้บริโภค เกษตรกรจึงควรที่จะพัฒนาตั้งแต่การผลิตสินค้า ไปจนถึงการทำบรรจุภัณฑ์ออกจำหน่าย เพื่อให้ได้การรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรซึ่งจะช่วยเพิ่มยอดขายและสร้างมาตรฐานยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น และสร้างตลาดคู่อาเซียนได้

(2) กลุ่มเกษตรกรควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรของตนอยู่เสมอ เพื่อนำมาซึ่งการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ จากหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือทั้งรัฐบาลและเอกชน เพื่อพัฒนาสินค้าให้มีความต้องการแก่ผู้บริโภค และมีคุณภาพมาตรฐานที่มั่นคง นำไปสู่การทำการเกษตรแบบยั่งยืน

5.1.9 กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

สมาชิกกลุ่มมีจำนวน 20 คน โดยมีสมาชิกในกลุ่มที่มีทักษะและความชำนาญในด้านการผลิตลำไยให้ได้ผลผลิตที่สวยที่สุด ลูกใหญ่ ผิวสวย และรสชาติดี ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยจะมีค่าจ้างในการเก็บผลผลิต วันละ 400 บาท/คน คัดเลือกขนาดของลำไย วันละ 200 บาท/คน แรงงานขึ้นต้นลำไยเก็บผลผลิต วันละ 400 บาท/คน ตัดแต่งกิ่ง วันละ 400 บาท และค่าพ่นยา ครั้งละ 1,750 บาท ส่วนต้นทุนในด้านการจัดการ ได้แก่ ค่าพันธุ์พืช 6,750 บาท ค่าไม้ค้ำ 10,000 บาท ค่าน้ำมันและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,100 บาท และค่าภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ปีละ 175 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

พื้นที่ของกลุ่มมีคุณภาพของที่ดิน เป็นดินทราย ไม่อุ้มน้ำ ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เช่น ลำไย ส่วนแหล่งน้ำในพื้นที่ของกลุ่มเกษตรกรจะอยู่ใกล้กับชลประทานแม่แตงและทางกลุ่มมีการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อใช้ทางการเกษตร ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ แต่แหล่งน้ำที่มียังไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตลำไยพันธุ์อีดอในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูก การดูแล การให้น้ำ ตัดแต่งกิ่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าเกษตร ในพื้นที่มีระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ที่สามารถใช้ได้ในพื้นที่กลุ่ม ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตรของกลุ่ม (ลำไย) จะขายส่งโรงงานรับซื้อลำไยทั้งหมด ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) การซื้อขายจะแบ่งเป็น 4 เกรด ได้แก่ เกรด AA ราคา 26-34 บาท เกรด A ราคา 18 บาท เกรด B

ราคา 8 บาท และเกรด C ราคา 1 บาท การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมีเงื่อนไขในการซื้อขาย คือ การซื้อขายจะเป็นแบบวันต่อวัน ราคาของสินค้าเกษตรขึ้นอยู่กับกลไกราคาตลาด และซื้อขายเป็นเงินสดจ่ายให้แก่เกษตรกรทันที

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มพ่อค้าคนกลาง (โรงงานรับซื้อลำไย) ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้น แต่สินค้าเกษตรกลับราคาคงต่ำลง และปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับสภาพอากาศที่ไม่สามารถควบคุมได้

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ซื้อจะเดินทางไปซื้อสินค้าด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเชื่อถือในคุณภาพมาตรฐาน และความสดใหม่ในตัวสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีตลาดขายสินค้าเกษตรของตนเอง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีเป้าหมายองค์กร เป้าหมายบุคคลากร และการแข่งขันภายในประเทศ

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล

6) เหตุสุตวิสัย หรือโอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรมักจะได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ และปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับสภาพอากาศที่ไม่สามารถควบคุมได้

สรุปแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง คือ

(1) กลุ่มเกษตรกรควรมีการวางแผนในการสร้างและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร (ลำไย) ของตน ให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่รับรองกันโดยทั่วไปและได้รับความเห็นชอบจากองค์กรที่

นำเชื้อถั และควรมีการวางแผนการผลิตที่เป็นระบบมีมาตรฐานที่คงที่ ผลผลิตมีคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อช่วยยกระดับมาตรฐานในการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มให้สูงขึ้น และสินค้าเป็นที่ ต้องการในตลาดสากลมากยิ่งขึ้น

(2) การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูก ลำไย เนื่องจากตลาดลำไยมีการแข่งขันที่รุนแรง เยาวชนรุ่นใหม่จะมีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่ จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้รับรองคุณภาพ มาตรฐานสินค้าเกษตร การสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้แก่สินค้า และการตลาดสินค้าที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น แนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขัน ในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งหมด 5 ประเด็น ซึ่งทั้ง 9 กลุ่มเกษตรกรที่ เข้าร่วมโครงการมีแนวทางในการพัฒนาในแต่ละประเด็น ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 กลุ่มเกษตรกรมีแนวทางในการพัฒนาการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้า เกษตรของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเกษตรกร	ประเด็นที่				
	1	2	3	4	5
(1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสัน ก่าแพง	✓	✓	✓	✓	
(2) กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านกาด (หอมหัวใหญ่) ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง	✓	✓			✓
(3) เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่อาว	✓	✓			✓
(4) กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้ ตำบลชมพู อำเภอสารภี	✓	✓		✓	
(5) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลห้วยทราย อำเภอ แม่ริม	✓		✓		✓
(6) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว ตำบลท่า วังพร้าว อำเภอสันป่าตอง	✓	✓		✓	✓
(7) กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม่ อำเภอ สันป่าตอง	✓	✓			

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.1 กลุ่มเกษตรกรมีแนวทางในการพัฒนาการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ (ต่อ)

กลุ่มเกษตรกร	ประเด็นที่				
	1	2	3	4	5
(8) เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง	✓	✓			
(9) กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง	✓			✓	
รวมจำนวน	9	7	2	4	4

ที่มา: จากการวิจัย

ประเด็นที่ 1 มาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการเทียบกำหนดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของสินค้าเกษตร ผลที่ได้จากการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากองค์กร ซึ่งมาตรฐานนั้นต้องเป็นที่น่าเชื่อถือกัน อาจอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ระบุข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้ ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ควร จะพัฒนาการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้รับความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า เช่น ความปลอดภัย มาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม เพื่อเพิ่มยอดขาย และสร้างมาตรฐานทั้งยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น มีจำนวน 9 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง, กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านกาด (หอมหัวใหญ่) ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง, เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่สาย, กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้ ตำบลชมพู อำเภอสารภี, เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม, กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง, เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง และ กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 2 กลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ โดยมีหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบ เป็นต้น มีจำนวน 7 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง, กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านกาด (หอมหัวใหญ่) ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง, เกษตรกรผู้ปลูก

เสาวรสอินทรีย์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่ฮ้อย, กลุ่มเกษตรกรกล้วยไข่จัมโบ้ ตำบลชมพู อำเภอสารภี, กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ตำบลท่าวังพร้าว ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง, กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง และเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 3 การหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต เช่น โรงสีขนาดเล็ก เครื่องบรรจุถุงแบบสูญญากาศ เป็นต้น เพื่อสร้างมาตรฐานในการผลิตและลดต้นทุนในด้านแรงงาน มีจำนวน 2 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง และเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลห้วยทราย อำเภอแมริม

ประเด็นที่ 4 การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้รับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มและตลาดที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น มีจำนวน 4 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง, กลุ่มเกษตรกรกล้วยไข่จัมโบ้ ตำบลชมพู อำเภอสารภี, กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ตำบลท่าวังพร้าว ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง และกลุ่มเกษตรกรปลูกกล้วยปลอดคภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 5 การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายในการช่วยเหลือกันในการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบกระบวนการในการผลิตและผลผลิตที่ได้สร้างเป็นมาตรฐานของกลุ่มเกษตรกร เพื่อที่จะพัฒนาให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ในอนาคต มีจำนวน 4 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านกาด (หอมหัวใหญ่) ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง, เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่ฮ้อย, เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลห้วยทราย อำเภอแมริม และกลุ่มเกษตรกรปลูกกล้วยปลอดคภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

สรุปได้ว่าแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด คือ ประเด็นที่ 1 มาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการเทียบกำหนดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของสินค้าเกษตร ซึ่งมาตรฐานนั้นต้องเป็นที่น่าเชื่อถือกันอาจอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ระบุข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้ ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ควรจะพัฒนาการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้รับความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า เช่น ความปลอดภัย มาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีให้กับตัวสินค้าเกษตรของกลุ่ม เพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างมาตรฐานทั้งยกระดับในการผลิตสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 34.62 รองลงมา คือ ประเด็นที่ 2

กลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพ โดยมีหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 26.92 และเรียงตามลำดับ ดังนี้ ประเด็นที่ 4 การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้รับรองคุณภาพ มาตรฐานสินค้าเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มและตลาดที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และประเด็นที่ 5 การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายในการช่วยเหลือกันในการผลิต การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ การสร้างตลาดร่วมกัน การช่วยกันตรวจสอบกระบวนการในการผลิตและผลผลิตที่ได้สร้างเป็นมาตรฐานของกลุ่มเกษตรกร เพื่อที่จะพัฒนาให้ได้การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 15.38 และประเด็นที่ 3 การหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต เช่น โรงสีขนาดเล็ก เครื่องบรรจุถุงแบบสูญญากาศ เป็นต้น เพื่อสร้างมาตรฐานในการผลิตและลดต้นทุนในด้านแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 7.69